

Đóa Tường Vi cánh mỏng bên mái hiên xưa

Csq Nguyễn văn Sơn

1./ “Em Đi Chùa Hương”

Trong bài thơ “Em đi Chùa Hương” của nhà thơ Nguyễn Nhược Pháp, đây là một bài thơ nổi tiếng không ai không biết đến. Bài thơ dài gồm 136 câu, mỗi câu năm chữ. Tựa của bài thơ, nguyên chỉ vồn vẹn có hai chữ “Chùa Hương”, còn các chữ “Em đi Chùa Hương”, về sau này thường được các người yêu thơ của ông thêm vào, ngay cả khi bài thơ này được phổ nhạc, vẫn được đề là “Em đi Chùa Hương”. Bài thơ thật đẹp mà thanh tao, bình dị mà trong sáng, lãng mạn mà chân thực từng câu từng chữ. Nội dung bài thơ là một là một thiên ký sự của một cô bé hiền lành, ngây thơ với một chút điệu dàng rất dễ thương của một cô bé mới lớn. “Cô bé” đi Chùa Hương và biết có người lẽo đẽo đi theo sau...như hai câu sau: “Em đi, chàng theo sau,” / “Em không dám đi mau”/ Ngại chàng chê hấp tấp/ Số gian nan không giàu”....- Đây là một câu chuyện, có thể gọi đó là một câu chuyện tình vượt trên cả sự lãng mạn trần thế để thành những làn hương trầm thoát tục luôn phảng phất ở Chùa Hương. Câu chuyện rất nhẹ nhàng thanh thoát như

những giọt sương trong suốt của một sớm mai mùa Xuân mới về, như các câu sau đây của Nhà thơ Nguyễn Nhược Pháp trong bài thơ này của ông : “Em mơ, em yêu đời / Mơ nhiều... viết thể thơ / Kéo ai mà xem thấy, / Nhìn em đến nức cười” ....- Khi Nhà thơ sáng tác bài thơ này (năm 1935), vào thời điểm đó vì xã hội nước ta lúc ấy vẫn còn mang những ràng buộc nặng nề về luân lý (dù đã có những bước đột phá mới với các tờ báo như Phong Hoá, như Ngày Nay, như tờ Nam Phong Tạp Chí), nên Ông chỉ có thể dùng đến các chữ để mở đầu cho bài thơ bằng các chữ “Thiên ký sự của một cô bé mới lớn” – “nhân vật nữ” trong bài thơ này của Nhà thơ Nguyễn Nhược Pháp, lúc ấy “nàng” chỉ mới 14 tuổi, ...thật hồn nhiên, nhẹ nhàng và thanh thoát .

2./ Đoá Tường Vi,

nơi làm việc của

“Bà Nguyệt” :

Bà Nguyệt, Bà là một Golda Meir- Golden Mother - của tất cả các Cựu TSQ đã từng theo học dưới mái trường TSQ

Vũng Tàu, cũng giống như Cựu Chỉ Huy Trường Trường Thiếu Sinh Quân Thiếu Tá Phan Như Hiên, như một lời viết của một Cựu TSQ: “Ông -Thiếu Tá Phan Như Hiên - không phải là cựu Thiếu-Sinh-Quân cũng không phải là giới khoa bảng, nhưng dường như Ông sinh ra chỉ để dạy dỗ Thiếu-Sinh-Quân. Khởi đầu Ông là Chỉ Huy Trường Thiếu-Sinh-Quân đệ nhất Quân-Khu, rồi đặt nền móng cho Trường Thiếu-Sinh-Quân Việt-Nam. Ông lên Trường Thủ-Đức một thời gian, rồi lại trở về Trường. Và Ông lại đơn độc thành lập Trường Thiếu-Sinh-Quân Cao Nguyên.”

Với Bà Nguyệt, Trường TSQ, như một phần đời của Bà, nó gắn kết với Bà như một “định mệnh” đã an bài từ một kiếp nào đó trong quá khứ, hay nói theo ngôn ngữ của nhà Phật... là : “trong một tiền kiếp nào đó đã “kết nợ” với tiền kiếp của Anh em chúng tôi” – Và nếu có một ai đó cho rằng đây là một câu nói “lỡ lời” thì...cái gọi là “lỡ lời” ấy cũng không gì để gọi là lỡ lời !!! - Bà có thể nhớ tên từng mỗi người trong hàng trăm

anh em chúng tôi và Bà đều yêu thương tất cả – trong đoạn văn này, tôi dùng đại từ “Chúng tôi” mà không dùng đại từ “Chúng ta” - Bởi vì, trải qua biết bao thế hệ các TSQ đã từng đi qua mái trường này, không ai không biết và thương yêu Bà. Bà mãi luôn là những dòng ký ức miên man, những hiện diện ngọt ngào và không phai nhòa khi nỗi hoài niệm về ngôi trường này trở về trong mỗi người chúng tôi. Vì thế, nếu dùng các chữ “chúng ta”, như thế sẽ thừa. Bà như một suối nguồn yêu thương trong mát tuôn chảy bất tận trong lòng mỗi chúng tôi. Vì thế, nhắc đến Bà, với mỗi Cựu Thiếu Sinh Quân, ai cũng có ít nhất một kỷ niệm dẫu yêu nào đó mà Bà thương yêu dành cho, bởi thế tôi dùng chữ “chúng tôi”, như lời để bày tỏ lòng kính yêu vô hạn của các Cựu Thiếu Sinh Quân đối với Bà. Chữ “chúng tôi”, như một lời bày tỏ với “người ngoài”, như để muốn san sẻ niềm thương yêu của chúng tôi đối với Bà đến với mọi người khác, những người không biết hay chỉ biết đến Bà qua những kỷ niệm do được mỗi người chúng tôi trong cuộc kể lại.

Ánh Trăng êm dịu, (“thụy danh” của Bà), Bà như tiếng nhạc chơi vui và êm ái trong tác phẩm nổi tiếng “Moonlight Sonata” của Beethoven. Giống như cái tên của Bà - Mặt Trăng -, nó gồm hai chuyển động quay, quay quanh Quả Đất và quay quanh trục của nó, nhưng chỉ có một mặt không thay đổi của Mặt Trăng luôn luôn hướng về Quả Đất. Vì Mặt Trăng quanh trục của nó bằng đúng thời gian nó cần để quay quanh Quả Đất –Chính do hệ quả này, Mặt Trăng luôn luôn hướng nguyên một bên “quay nhìn” về phía Trái Đất, có nghĩa là “chỉ có một mặt nhất định” quay về phía Trái Đất. Cũng như vậy, Bà lúc nào cũng “hướng về” chúng tôi, khi còn làm việc ở ngôi Bệnh xá trong trường, và ngay cả những ngày tháng Bà ở hải ngoại này. Chưa hết sự tương hợp “ kỳ bí” giữa “ Bà với Chúng tôi” và “Trái Đất với Mặt Trăng”. Mặt Trăng bằng ảnh hưởng của lực hấp dẫn, nó giữ cho trục quay của Quả Đất luôn luôn ổn định, chính điều này làm cho sự sống xuất hiện trên Quả Đất. Thực tế là đúng như vậy, nếu như không có hiện diện của Mặt Trăng, thì trục quay của Quả Đất sẽ có hành trạng hết sức thất thường, nó có thể ở vị trí thẳng góc với mặt phẳng hoàng đạo, hoặc có thể ngã sát xuống mặt phẳng đó, tức

ngiên tới 85 độ , hệ quả này sẽ đưa đến những thay đổi khí hậu vô cùng đột ngột, không thể dự báo được, vì thế sự sống sẽ không thể phát triển trên Quả Đất được - (bình thường thì trục quay của Quả Đất nghiêng 23,5 độ, so với đường thẳng góc với mặt phẳng hoàng đạo) . Cũng như vậy, những kỳ Đại Hội của các Cựu TSQ trên toàn thế giới dù được tổ chức ở nơi chốn nào, (chính những Kỳ Đại Hội các Cựu TSQ này, chính là “sự sống”, là “sự phát triển”, là sợi dây kết nối các Cựu TSQ với nhau trong tình tương thân tương ái). Những khi ấy, Bà luôn luôn có mặt khi sức khỏe của Bà còn khá. Nay Bà đã đi xa, dù biết rằng cuộc đời là vô thường, nhưng chúng tôi vẫn luôn nhớ đến Bà, như Bà vẫn còn đang ở đâu đó quanh chúng tôi để thương yêu và chăm sóc, nâng đỡ, để răn đe và dạy dỗ, khuyên bảo.

Riêng tôi, khi tưởng nhớ đến Bà, ngoài những tình thương của Bà dành cho tất cả Anh Em chúng tôi, điều tôi nhớ nhất là ngôi “Bệnh Xá ” của trường, nơi Bà làm việc- tôi cũng nhớ .... mái hiên chạy dài theo dãy hành lang của bệnh xá và nhớ nhất là ....cây hoa Tường Vi được trồng ở cuối dãy hàng hiên này....- Nơi đây, mỗi buổi chiều tôi thường xuống nơi đó để ngồi chờ giờ đi tự học buổi tối vào những ngày thường. Và cuối tuần, nơi đó tôi có thể ngồi hàng giờ để tìm....cái không khí tĩnh lặng và thả hồn... như chờ một điều gì đó từ hư vô ...không bao giờ đến...Và cũng nơi ngôi bệnh xá đó với hàng hiên nhìn ra con đường với nhiều cây bàng rợp bóng, với lối đi quen....mà mỗi khi “Em tan trường về”, phải đi ngang qua đây. Ngày ấy, một bạn tôi có hỏi Bà: “Ai trồng cây này vậy, Bà??”- Bà trả lời bằng một câu hỏi hơi gần giọng kèm với một nụ cười như hiểu được thấu tim gan của người đã đặt câu hỏi : “Hỏi để làm cái gì ?? ”, và trước khi bỏ đi, Bà chỉ nói một câu : “ Hương, nó trồng cây này đấy !! ”. Anh bạn tôi vờ ngây ngô, “ liêu mạng” hỏi tiếp: “ Hương là ai vậy Bà ?? ”, Nhưng rất may, Bà đã quay lưng bỏ đi nên không nghe được câu hỏi này, nếu

không....tôi không biết cái gì sẽ xảy ra với bạn tôi...chắc là phải “ phoi...xác” nơi cửa bệnh xá của Bà !!!- Ngày ấy cây hoa Tường Vi này còn bé và mong manh.

Mỗi khi tưởng nhớ đến Bà, không thể không tưởng đến một hình bóng luôn thấp thoáng bên Bà, như ẩn như hiện. Lãng đãng, nửa gần nửa xa. Mơ hồ, nửa hư nửa thực. Cô thường đi bên cạnh Bà khi đi dạo qua trường. Thảng hoặc, có những lúc Cô đi qua bên trường một mình để gọi Bà về dùng buổi cơm chiều hay đôi khi Cô đi bách bộ một mình trên con đường ngập lá vàng rơi trước mặt của dãy hàng hiên bệnh xá...- Những hình ảnh này, nó....khua động tâm can và làm xao xuyến bồi hồi chúng tôi, - những hình ảnh đó nhẹ nhàng như một làn sóng êm ả vỗ xoa trên bãi cát của một buổi chiều biển lặng....làm cho một số anh em chúng tôi phải thần thờ... đến nỗi.... một số anh em chúng tôi đều muốn trở thành....thi sĩ ngay lập tức, không phải là một thi sĩ sáng tác những vản thơ “vớ vẩn” mà phải là.... một thi sĩ chuyên sáng tác....thơ Tình và chữ “Tình” này, đối với một số các anh em ấy, nó phải được nắn nót viết hoa cả bốn chữ, thậm chí phải nắn nót viết hoa luôn cả dấu...huyền !!! (các “nhà thơ mầm non” này đòi hỏi phải viết hoa cả dấu huyền !!!, như thế, rõ ràng, các “ nhà thơ ” này (các bạn tôi) đã làm “ khó ” tôi quá !!) – Dù ngày ấy, Cô chỉ mới như một giọt sương mai trong suốt không một chút bụi trần hay một mây tục lụy nào vướng mắc. Tôi còn nhớ các câu thơ “*Những buổi chiều đó, (chúng) tôi nhìn Em kinh ngạc / Hồn mắt dần trong cặp mắt lưu ly*”.....hay.... “*Ôi mắt xa khơi! Ôi mắt dị kỳ! / Ta trông thấy đó trời ta mơ ước / Cả con đường sao mọc lúc Em đi / Cả chiều sương mây phủ lúc Em về*”.....- nhất là hai câu thơ: “*Em đi dãy núi nhìn ngơ ngác / Đá cũng tình si nhớ gót chân*”, tất cả đều là của Nhà Thơ Tình Đinh Hùng, do các anh bạn đọc cho tôi nghe, khi chợt nhìn thấy bóng dáng Cô tha thướt trên một lối đi quen, hay khi “*Em tan trường về*” hay những buổi chiều Cô dạo bước bên trường . So với hai câu của Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn: “*Em tôi đi, màu son lên đôi môi / Khăn san bay, lá loi trên hai vai*”, theo ý tôi, tất cả các câu của cả hai nhà thơ tình này đều hay, đều xuất thân, đều tuyệt vời mộng ảo... !!! –

.....

3./ “ Người Em Gái ” trong nhạc phẩm “Gởi người em gái “ của Nhạc sĩ Đoàn Chuẩn:

Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn, với rất nhiều bản nhạc nổi tiếng viết về Mùa Thu, với biệt danh là “Nhạc Sĩ của Mùa Thu”. Đến nay, dù đã hơn nửa thế kỷ trôi qua, nhưng những nhạc phẩm này vẫn còn giữ nguyên giá trị. Mỗi lần chúng ta nghe lại vẫn thấy nao lòng vì xúc động bởi những ca từ trong những tác phẩm đó, những ca từ được ông xử dụng một cách tài tình làm cho người nghe cảm thấy trong nhạc của ông luôn có chất thơ, dù những câu nhạc hay ca từ này thật đơn sơ bình dị. Những bản nhạc của ông viết về mùa Thu, như Thu quyến rũ (1950), Gửi gió cho mây ngàn bay, (1952), Lá đổ muôn chiều, (1954). Tà áo xanh, (1954) - Vàng phai mấy lá, (1951)...- Riêng bản nhạc “ Gửi người em gái” ông viết năm 1956, tức sau Hiệp Định Genève, sau ngày chia đôi đất nước. Tất nhiên bản nhạc này không được phổ biến ở Miền Bắc, nhưng nó lại xuyên qua được “ bức màn tre” để vào được Miền Nam Tự Do của chúng ta (“Bức màn tre ”- một nhóm từ ngữ được Chính quyền thời Đế Nhất Cộng Hoà dùng cho từ giữa những năm 1950’s cho đến đầu khoảng 1960’s).

Ca từ trong nhạc Đoàn Chuẩn luôn có chung một đặc điểm, trong đó có mùa thu, có người thiếu nữ tuổi chớm dâng hương, còn thẹn thùng mỗi khi tô quàng mắt, có nét son trên đôi môi, khép nép trong tà áo, có đôi mắt như hồ thu, có mái tóc dài xõa bay trong gió... tất cả những hình ảnh đó đã đi vào lòng người nghe của nhiều thế hệ bởi những nét chấm phá nhưng cũng thật gợi hình này và cũng đầy chất trữ tình sâu lắng.... tất cả đều như một bức tranh Tố nữ.

Nhạc phẩm “Gởi người em gái” là một nhạc phẩm hay nhất trong số các nhạc phẩm hay của ông. Nhạc phẩm này đã có hai ấn bản với lời khác nhau, một ở miền Bắc, một ở miền Nam Tự Do. Sự tranh cãi này bởi một số ý kiến cho rằng, bản trước năm 1975 mới là bản gốc của bài hát. Sau này, do thời thế, để tránh “tính nhạy cảm chính trị”, Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn đã thay đổi ít nhiều lời của bài hát để bài hát có thể được phổ biến rộng rãi đến người yêu và nghe nhạc của ông. Theo suy nghĩ của tôi, bản trước năm 1975 mới là bản gốc của bài hát. Vì sự tranh cãi này đã xảy ra khi ông chưa mất, ông mất năm 2001 tại thành

phố Montreal (Canada), tại nhà một người con trai của ông là Đoàn Chính, là một người Hồi Chính trở về với chính nghĩa Quốc Gia vào thời Đệ Nhị Cộng Hoà, trong các cuộc tranh cãi này, ông đã giữ một thái độ hoàn toàn im lặng, chính thái độ im lặng này của ông đã là một câu trả lời đầy đủ. Bản nhạc chất chứa nhiều tâm sự sâu sắc, những lời bày tỏ tình cảm yêu thương dành cho một người yêu bị chia xa do hoàn cảnh. Theo tôi, bản chính gốc được phổ biến trước năm 1975 nghe hay hơn và lời đầy cảm xúc hơn, chân thật hơn. Nghe giai điệu của bản nhạc, ta cảm thấy một niềm băng khuâng, nhớ nhung, luyến tiếc và tràn đầy cảm xúc.

Bản nhạc nổi tiếng này ông viết về một người con gái có thật trong cuộc đời của nhạc sĩ Đoàn Chuẩn. Chính những tình cảm chân thật ấy hiện hữu trong bài hát đã khiến nó trở nên đặc biệt và tràn đầy cảm xúc mỗi khi chúng ta nghe. Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn được mệnh danh là “Nhạc Sĩ của Mùa Thu”, nhưng với bản nhạc này: - “Gởi người em gái” – ông lại viết vào mùa Xuân, lại là một bản nhạc hay nhất trong toàn bộ những bài nhạc của ông, tuy vậy, trong nhạc phẩm này chúng ta vẫn thấy ông đứng từ mùa Thu để tưởng nhớ đến người mà đã làm trái tim ông....thôn thức !! - Người con gái trong bài hát này, theo như lời ông viết...: “Tuổi chớm dâng hương”, “Nàng” di cư vào Nam năm 1954, lúc ấy “Nàng”....14 tuổi, tuổi “chớm dâng hương” với “mắt nồng rợn ý yêu thương”, (những ca từ trong bản nhạc “Gởi người em gái” của Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn).

4./ Lời kết:

...Hãy vượt qua những tính toán trần tục khi chỉ để muốn biết “*số tuổi*” hiện tại của nhân vật nữ trong bài thơ “Em đi Chùa Hương” của nhà thơ Nguyễn Nhược Pháp. Hãy vượt qua những tính toán này để như những làn hương trầm thoát tục luôn phảng phất ở Chùa Hương.

...Hãy quên đi những con số “*vô hồn*” để đắm mình vào cái lãng mạn của dòng nhạc trữ tình sâu lắng của Nhạc Sĩ Đoàn Chuẩn với bản nhạc “*Gởi người em gái*”, để cảm nhận được những dòng nhạc chơi vui và mượt mà của ông.

....Hãy vượt qua cái “*hữu hạn*” để cảm nhận được cái “*vô hạn*”!! - để thả hồn trở về với.... “*đường cây bàng nắng đọng, lối đi quen*”.... Nếu không, thì làm sao.... “*cây đời mãi xanh*”

tươi !!! ??? ”- Nếu không...thì.. làm sao có thể....“cảm ” được những dòng thơ của nhà thơ Tinh Đình Hùng Và nếu không, thì làm sao.... tâm hồn cất cánh để cùng hòa điệu với nghìn thu vũ trụ.....

Như lời của Rabindranath Tagore, một nhà thơ lớn của Ấn Độ, giải Nobel Văn Học 1913, đã nói :

“Không phải ở trên bầu trời đầy sao, cũng chẳng phải ở trong sự trống lẹ của các tràng hoa với toàn bộ sự hoàn hảo của nó sẽ làm hé lộ ra cái vô hạn trong cái hữu hạn. Mà chính là ở trong tâm hồn của con người.” .....

Vào một đêm trời trong, nằm trên một nền cỏ xanh và ngược nhìn bầu trời, ta sẽ bị cuốn hút vào cái vô cùng vô tận của vũ trụ.

Ta sẽ thấy thân phận con người thật vô cùng bé nhỏ trong cái biển mênh mông vô tận đó. Hồn ta như quyện vào cái vô thường của “Tự Nhiên”, và dễ cảm nhận được: “Ta và toàn thể thiên nhiên luôn là một bản giao hưởng tuyệt vời”. Sống thường ngày, ta thường ngỡ quên đi .... : Cái bóng mát trước sân nhà, một đóa hoa vô thường bên hàng hiên nhà, quên đi mùa Xuân hoa lá vương đầy lối, mùa Hạ hoa phượng đỏ rực trời xanh, mùa Thu hoa cúc vàng nở thắm, hoa Hoàng Lan đậm hương suốt đêm thu - mùa Đông cây bàng trụi lá. Đường ta đi hoa lá dật nên mùa. – Ta thường vô tình quên đi những cảm xúc thường ngày nào đó, như : - một bóng dáng thân quen, giai điệu của một bản nhạc nào đó mà một lần đã được nghe qua trong đời, hay tên của một người nào đó....trong quá khứ xa xôi, tất cả những điều đó, mỗi một đều có một cái “hồn” của nó - Nếu cơ thể chúng ta đang quân bình thì vũ trụ (thiên nhiên quanh ta) cũng sẽ phô diễn sự quân bình, để ta có cơ hội nắm bắt nó, và sự nắm bắt này Thiên Nhiên lại giao cho ta, tùy thuộc vào ta có biết cách nắm bắt hay không . Sự quân bình này sẽ tạo ra một “trường cộng hưởng” – resonant field - khiến cho “mỗi một cá thể” cùng hòa điệu với cái “toàn thể” trong một nhịp đập chung với vũ trụ. Chính những điều mà ta coi là

“nhỏ nhoi” đó, chính những điều đó, là những điều tạo ra sự quân bình trong tâm hồn chúng ta. Và chính sự quân bình này là điều kiện để ta cảm nhận được thế giới quanh ta, hoà điệu với cái toàn thể.

Như nhà thơ người Anh, William Blake (1757 – 1827) đã phát biểu tính toàn thể của vũ trụ bằng các câu thơ tuyệt vời sau đây:

“To see a World in a Grain of Sand”

“And a Heaven in Wild Flower”

“Hold infinity in palm of your hand”

“And Eternity in an hour”.

Tạm dịch theo ý thơ:

*Nhìn xem thế giới trong một hạt cát
Và Thiên đường trong đóa hoa hoang dã
Giữ vô hạn trong bàn tay của bạn
Trong một giờ cho vĩnh cửu lặng im.*

*Mùa Xuân năm 2017
Người viết
Ctsg Nguyễn Văn Sơn*

